

GÜVENLİK ÇALIŞMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Security Studies

ISSN: 2148-6166

e-ISSN: 2757-7716

Cilt / Vol: 27

Sayı / Issue: 1

Yıl / Year: 2025

Muhammed KARAKUŞ

A Bibliometric Analysis of Demobilization, Disarmament and Reintegration

Uğur DEMİRCİ, Recep ÇENGEL

Korkutma Yöntemiyle İşlenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılıkla Mücadele: Polis Özel Güvenlik İş Birliği

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar: Sınır Yönetimi ve Güvenlik Üzerine Bir İnceleme

Abdullah ÇELİK

Gelişmişlik ve Ekonomik Durumlarına Göre Kentlerde Suç Eğilimleri ve Muhtemel Sebepleri

Hasan GÜL

Bilginin Kıymetlendirilmesinde Düşünmenin Rolü: İstihbarat Analizi ve Eleştirel Düşünme

Şükrü Can ÖZTÜRK

Drone As First Responder (DFR) Sistemleri: Tanımı, İşleyişi, A.B.D Uygulama Örneği ve Türkiye'deki Uygulanabilirliğine Yönelik SWOT Analizi

Fatih DİKEN

21. Yüzyıl Yetkinlik Çerçevesi Işığında Liderlik Becerilerinin İncelenmesi: Polis Amirliği Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme

GÜVENLİK ÇALIŞMALARI DERGİSİ

Turkish Journal of Security Studies

ISSN: 2148-6166 • e-ISSN: 2757-7716 • Yıl/Year: 27 • Cilt/Volume: 27 • Sayı/Issue: 1 • Haziran/June 2025

Yayın Sahibi / Owned by

Polis Akademisi Başkanlığı Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü adına

İmtiyaz Sahibi / Published by

Prof. Dr. Murat BALCI, Polis Akademisi Başkanı

Bilimsel Yayın Koordinatörü

Dr. Öğr. Üyesi Hande BİLGİN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü / Issuing Editor

Murat GÜNAY, 2. Sınıf Emniyet Müdürü

Yayın Kurulu / Editorial Board

- Prof. Dr. Ahmet Kemal BAYRAM, Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ahmet UYSAL, İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BALCI, Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Resul USUL, İstanbul Medipol Üniversitesi
Prof. Dr. Alim YILMAZ, İstanbul Medeniyet Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram Ali SONER, Polis Akademisi
Prof. Dr. Birol AKGÜN, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Hamit Emrah BERİŞ, Çukurova Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim DURSUN, Polis Akademisi
Prof. Dr. Mehmet Akif KİREÇCİ, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Mesut ÖZCAN, Diplomasi Akademisi
Prof. Dr. Murat OKÇU, Süleyman Demirel Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ÖNDER, Boğaziçi Üniversitesi
Prof. Dr. Orçun İMGA, Polis Akademisi
Prof. Dr. Sıtkı YILDIZ, Polis Akademisi
Prof. Dr. Yusuf Furkan ŞEN, Polis Akademisi
Doç. Dr. Hüseyin ARSLAN, Polis Akademisi
Doç. Dr. Kevser Begüm İSBİR, Polis Akademisi
Dr. Anselmo del Morral TORES, Centro Universitario de la Guardia Civil
Dr. Vince VARİ, Macaristan Ulusal Kamu Üniversitesi

Danışma Kurulu / Advisory Board

- Prof. Dr. Ahmet İÇDUYGU, Koç Üniversitesi
Prof. Dr. Ali BİRİNCİ, Polis Akademisi, Emekli
Prof. Dr. Eyyüp Günay İSBİR, Emeritus, Ankara
Prof. Dr. Martha CRENSHAW, Stanford University
Prof. Dr. Musa Mohammed MAHMOUD, National Ribat University
Prof. Dr. Nigel FIELDING, University of Surrey
Prof. Dr. Omar ASHOUR, University of Exeter
Prof. Dr. Onur Ender ASLAN, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Ruşen KELEŞ, Kapadokya Üniversitesi
Doç. Dr. Jaishankar GANAPATHY, Norwegian Police University
Dr. Szabolcs MATYAS, Macaristan Ulusal Kamu Üniversitesi

Editör / Editor in Chief: Prof. Dr. Şenol YAPRAK

Editör Yardımcısı / Managing Editor: Doç. Dr. Ömer ÖZKAYA

Alan Editörleri / Section Editors: Dr. Öğr. Üyesi Birce BEŞGÜL ve Dr. Öğr. Üyesi Aslıhan KÜÇÜKER

Mizanpaj Editörleri / Technical Editors: Arş. Gör. Yasemin KAYMAZ ve Arş. Gör. Zeynep ŞİMŞEK

Türkçe Dil Editörü / Turkish Language Editor: Öğr. Gör. Sena BAYKAL

İngilizce Dil Editörü / English Language Editor: Öğr. Gör. Nurefşan TERCAN ÇETİNKAYA

Sekretarya / Secretary: Barış ZAFRAK

Tasarım / Design: Yunus Emre OCAK

Her hakkı saklıdır. © Güvenlik Çalışmaları Dergisi yılda iki kez yayınlanan bilimsel hakemli ve süreli bir yayındır. Güvenlik Çalışmaları Dergisi'nde yayınlanan makalelerdeki görüş ve düşünceler yazarların kendi kişisel görüşleri olup, hiçbir şekilde Polis Akademisinin veya Emniyet Genel Müdürlüğü'nün görüşlerini ifade etmez. Makaleler sadece dergiye referans verilerek akademik amaçla kullanılabilir. Güvenlik Çalışmaları Dergisi, ULAKBİM TR Dizin, Index Copernicus, Eurasian Scientific Journal Index ve Akademia Sosyal Bilimler İndeksi'nde (ASOS Index) taranmaktadır.

Yazışma Adresi / For Correspondence: Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü, Necatibey Cad: 108, 06580 Anıttepe - Çankaya - Ankara / TÜRKİYE Tel: +90 (312) 462 90 43
E-posta: guvenlikcalismalari@pa.edu.tr

Baskı: Polis Akademisi Başkanlığı Basım ve Yayım Şube Müdürlüğü Fatih Sultan Mehmet Bulvarı No:218, 06200 Yenimahalle, Ankara Sertifika No: 45724

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Editörden1

Makaleler

Muhammed KARAKUŞ

A Bibliometric Analysis of Demobilization, Disarmament and Reintegration.....2
Silahsızlanma, Terhis ve Yeniden Entegrasyon Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Uğur DEMİRCİ, Recep ÇENGEL

Korkutma Yöntemiyle İşlenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılıkla Mücadele: Polis Özel Güvenlik İş Birliği.....30
Struggle with Fraud through Communication Committed By Intimidation Method: Police Private Security Cooperation
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Tuğba AYDIN HALİSOĞLU

Avrupa Birliği ve Akıllı Sınırlar: Sınır Yönetimi ve Güvenlik Üzerine Bir İnceleme56
European Union and Smart Borders: A Review on Border Management and Security
(*İnceleme Makalesi/Review Article*)

Abdullah ÇELİK

Gelişmişlik ve Ekonomik Durumlarına Göre Kentlerde Suç Eğilimleri ve Muhtemel Sebepleri82
Crime Trends and Possible Causes in Cities According to Their Development and Economic Status
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Hasan GÜL

Bilginin Kıymetlendirilmesinde Düşünmenin Rolü: İstihbarat Analizi ve Eleştirel Düşünme95
The Role of Thinking in Evaluating Knowledge: Intelligence Analysis and Critical Thinking
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Şükrü Can ÖZTÜRK

Drone As First Responder (DFR) Sistemleri: Tanımı, İşleyişi, A.B.D Uygulama Örneği ve Türkiye'deki Uygulanabilirliğine Yönelik SWOT Analizi123
Drone As First Responder (DFR) Systems: Definition, Operation, U.S. Application Example and SWOT Analysis of its Applicability in Türkiye
(*Araştırma Makalesi/Research Article*)

Fatih DİKEN

21. Yüzyıl Yetkinlik Çerçevesi Işığında Liderlik Becerilerinin İncelenmesi: Polis Amirliği Eğitimi Üzerine Bir Değerlendirme146
An Examination of Leadership Skills in the Light of 21st-Century Competency Frameworks: An Evaluation on Police Supervisor Training
(*İnceleme Makalesi/Review Article*)

Yazarlara Notlar.....175

Korkutma Yöntemiyle İşlenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılıkla Mücadele: Polis Özel Güvenlik İş Birliği*

Uğur DEMİRCİ**, Recep ÇENGEL***

Öz: İletişim yoluyla dolandırıcılık, diğer adıyla telefon dolandırıcılığı, Türkiye’de çok sık gündeme gelmektedir. Bu dolandırıcılık türü çoğunlukla korkutmak suretiyle işlenmekte, kişiler suça karışma korkusuyla kolayca bu suçun mağduru olabilmektedir. Türkiye’de korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılığın önlenmesi amacıyla Türk Polis Teşkilatı tarafından Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı kapsamında polis özel güvenlik iş birliği çalışması başlatılmıştır. Bu kapsamda gerçekleştirilen analiz neticesinde suçun önlenme sürecinde özel güvenlik görevlileriyle iş birliği yapılmasının faydalı olacağı değerlendirilmiştir. Türkiye’de mevcut polis özel güvenlik iş birliği ve entegrasyon uygulaması bu değerlendirmeyi desteklemektedir. Bu bağlamda Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı Modellerinden biri olan SARA (Scanning-Analysis-Response-Assessment) çerçevesinde uygulama tabanlı eylem araştırması gerçekleştirilmiştir. Araştırma, suçu önlemek için polis ve özel güvenlik görevlileri arasında nasıl etkili bir iş birliği kurulabileceğini belirlemek üzere yapılandırılmıştır. Araştırma sürecinde polis ve özel güvenlik arasında geliştirilen iş birliği sayesinde 48 dolandırıcılık vakasının engellendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İletişim Yoluyla Dolandırıcılık, Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı, Polis-Özel Güvenlik İş Birliği

* Polis Akademisi Başkanlığı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu’nun 21.10.2024 tarih ve 2024/08 sayılı kararı.

** Doç. Dr., Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı, ugurdemirci@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-4677-3477

*** Yüksek Lisans Öğrencisi, Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı, recep.cengel@egm.gov.tr, ORCID: 0000-0002-8454-8756

Struggle with Fraud through Communication Committed By Intimidation Method: Police Private Security Cooperation

Uğur DEMİRCİ**, Recep ÇENGEL***

Abstract: Fraud through communication, also known as phone fraud, is very common on agenda in Türkiye. This type of fraud is often committed through intimidation, and individuals can easily fall victim due to the fear of being involved in the crime. To prevent fraud through communication committed by intimidation in Türkiye, a research has been initiated by Turkish National Police within the framework of Problem-Oriented Crime Prevention Approach. As a result of the analysis conducted within this framework, it was evaluated that cooperation with private security officers could be beneficial in the process of preventing this crime. This assessment was supported by existing practices of police private security cooperation and integration in Türkiye. In this context, a practice based action research was conducted within the framework of the SARA (Scanning-Analysis-Response-Assessment) which is one of the Problem-Oriented Crime Prevention Approach Models. The research was structured to determine how effective cooperation between police and private security officers could be established to prevent the crime. It was determined that as a result of the cooperation developed between the police and private security during the research process, 48 fraud cases were eliminated.

Keywords: Fraud Through Communication, Problem Oriented Crime Prevention Approach, Police-Private Security Cooperation.

** Assoc. Prof., Private Security Supervisory Department, ugurdemirci@yahoo.com, ORCID: 0000-0002-4677-3477

*** Master's Student, Private Security Supervisory Department, recep.cengel@egm.gov.tr, ORCID: 0000-0002-8454-8756

Giriş

Her yaştan, her meslekten eğitilmiş eğitimsiz tüm kişilerin mağduru olabildiği korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olayları (Bahar, 2020), alınan tüm tedbirlere rağmen, kişilerin bilinçaltındaki suça karşı korkusu nedeniyle kolayca ikna edilebilmeleri sebebiyle, Türkiye’de devam etmektedir¹ (Çalışkan, 2019). İçişleri Bakanlığı suç istatistiklerini paylaşmadığından Türkiye’deki genel suç sayısı bilinmemekle birlikte, 2019 yılında sadece İstanbul’da 414 ikna yoluyla dolandırıcılık suçu işlenmiştir. Suçun önlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlar tarafından proaktif davranılarak farkındalık çalışmaları dahil birçok tedbir geliştirilmeye çalışılmaktadır (İçişleri, 2024; AA, 2018). Bunlara rağmen, toplumda sansasyon yaratan haberlerin gündem oluşturması sürecinde yine de işlenebildiğinden (Bahar, 2020) bu tür dolandırıcılık suçlarının engellenebilmesi için kendi dinamikleri çerçevesinde daha farklı stratejiler geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Türkiye’de korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olayları analiz edildiğinde, ikna edilmiş olan mağdurların genellikle paralarını çekmek üzere bankalara gittikleri anlaşılmaktadır. Bu bağlamda mağdurların bankalara müracaat süreçlerine ilişkin ortaya konabilecek stratejilerin, bu suçun önlenmesine fayda sağlayabileceği değerlendirilebilir. Ayrıca, Türkiye’de tüm banka şubelerinde özel güvenlik görevlileri çalışmaktadır. Bu suçun önlenmesinde, bankalarda çalışan ve genel güvenlik bilincine sahip özel güvenlik görevlileri ile genel kolluk personeli arasında kurulacak etkin iletişim ve iş birliği faydalı olabilir. Türkiye’de geliştirilmiş olan Genel Kolluk Özel Güvenlik İş birliği ve Entegrasyonu (KAAN) Uygulaması da (Demirci, 2020), suçun önlenmesinden sorumlu genel kolluk ile özel güvenlik görevlileri arasında etkin iletişime imkan veren bilinci ve altyapıyı sağlamaktadır. Bunun farkına varan Emniyet Genel Müdürlüğü’nün bu suçun önlenmesinden sorumlu merkez birimleri personeli, KAAN Uygulaması kapsamında stratejiler geliştirmek istemiş ve Türkiye’de gerçekleşen korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesinde, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlileriyle etkin iş birliğini geliştirmek üzere çalışma yapılmasının faydalı olacağını değerlendirmiştir.

Günümüzde geleneksel tepkiye dayalı suç önleme yaklaşımından ayrı olarak suça proaktif yaklaşan yeni uygulamalar ortaya çıkmıştır (Taylor vd, 2024; Braga, 2008). Bu uygulamalardan birisi olan Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı, suçun nedenlerinin doğru analiz edilmesini ve önleme süreçlerine toplumun katılımının sağlanarak suçla mücadele edilmesi gerektiğini ifade etmektedir (Sanchez ve Toledo, 2025; Scott ve Kirby, 2012). Bu yaklaşım suçların tümüne aynı taktiklerle

¹ Emekli öğretmeni 25 milyon TL dolandıran 2 şüpheli yakalandı. Erişim adresi: <https://haberglobal.com.tr/gundem/emekli-ogretmeni-25-milyon-tl-dolandiran-2-supheli-yakalandi-417642>, Erişim tarihi: 14.03.2025.

yaklaşılmasının yerine her suç açısından öznel faktörlerin dikkate alınmasını ve bu doğrultuda her biri için ayrı önleme stratejileri geliştirilmesini hedeflemektedir (Dinler, 2016). Bu bağlamda, mağdurun ikna sürecinden para veya değerli eşyanın şüphelilere teslimine kadar kendine özgü birçok unsuru bünyesinde barındıran korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesi sürecinde Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı çerçevesinde stratejiler geliştirilmesi ve bunların uygulanmasının yararlı olacağı ifade edilebilir. Buna ek olarak Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı çerçevesinde SARA ve CHEERS modelleri geliştirilmiştir (Agar, 2022; Braga, 2008; Clarke ve Eck, 2005).

Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımlarından biri olan SARA Modeli; suç önleme süreçlerinde problemin tanımlanması, probleme ilişkin unsurların belirlenmesi, bunların analiz edilmesi, müdahale yöntemlerinin geliştirilmesi, bu yöntemlerin uygulanması ve sonuçların değerlendirilmesi süreçlerini anlaşılır biçimde açıklayabilmesi ile tüm bunların etkin şekilde uygulanmasına rehber oluşturması sebebiyle diğer modele göre ön plana çıkmaktadır (Hinkle, Weisburd, Telep ve Petersen, 2020; Braga, 2008). Bu nedenle, Türkiye’de korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının kendine has unsurlarının analiz edilerek önleme stratejilerinin oluşturulması, stratejilerin uygulanması ve sonuçlarının değerlendirilmesi sürecinde, SARA Modelinin uygun bir rehber oluşturacağı değerlendirilmiş ve bu çerçevede uygulama araştırması yapılması kararlaştırılmıştır.

Araştırma, *“Türkiye’de gerçekleşen korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesinde, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlileriyle genel kolluk personeli arasında nasıl etkin iş birliği sağlanabilir?”* sorusuna cevap bulmak amacıyla gerçekleştirilmiştir. SARA Modeli referans alınan araştırmada, “uygulama odaklı eylem araştırması” şeklinde desenlenerek eylem basamakları oluşturulmuştur. Araştırma kapsamında belirlenen eylem basamakları çerçevesinde yürütülen süreçte elde edilen iş birliği sayesinde özel güvenlik görevlilerinin birçok olaya müdahale ederek engelledikleri ve genel kolluğa bilgi verdikleri tespit edilmiştir.

Araştırmanın kavramsal çerçeve bölümünde çalışmanın amacına yönelik olarak iletişim yoluyla dolandırıcılık suçu, Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı ve Türkiye’deki genel kolluk özel güvenlik ilişki ve iş birliğine değinilmiştir. İkinci kısımda araştırmanın amacı, modeli, geçerlilik ve güvenilirliği ile verinin toplanması, analizi ve yorumlanması süreci aktarılmıştır. Üçüncü bölümde araştırma kapsamında doğrudan alıntılarla aktarılan bulgular ve içerik analizi sonuçları yorumlanmıştır. Son bölümde araştırma sonuçları genel olarak değerlendirilmiştir.

Kavramsal Çerçeve

İletişim Yoluyla Dolandırıcılık

Çok çeşitli şekillerde gerçekleştirilebilen dolandırıcılık suçları (Tunay, 2024; Yılmaz, 2015) iletişim yoluyla da işlenebilmektedir. Telefon dolandırıcılığı olarak da adlandırılabilen (Çalışkan, 2019) iletişim yoluyla dolandırıcılık suçu ifadesiyle, kişilerle çeşitli iletişim araçları vasıtasıyla ilişki kurulması şeklinde gerçekleştirilen dolandırıcılık türü işaret edilmektedir. Bu suçta değişik iletişim araçları (Yılmaz, 2023) kullanılabilmeyle birlikte, halk arasında yaygın olarak bilineni telefon dolandırıcılığıdır.

İletişim yoluyla dolandırıcılık suçunda, mağdurla genellikle telefon aracılığıyla iletişime geçilmekte, ikna edilerek taşınmaz mallarını satarak elde ettiği geliri, nakdini, ziynet eşyalarını veya banka birikimini şüphelilere elden teslim etmesi veya onların istediği noktaya bırakması sağlanmaktadır (Çalışkan, 2019). Bu dolandırıcılık sürecinde ikna önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Karmaşık bir yöntem olan ikna yoluyla dolandırıcılık, sahte çağrı merkezleri kullanan örgüt üyelerince telefonlarından çağrı alan bireylerin etkili iletişim becerileriyle zafiyetlerinin belirlenmesi ve öngörülen tepkiler alınmak suretiyle çıkar amaçlı kullanılması süreçlerinden oluşmakta, bu süreçlerde vaatler yardım kampanyaları ve korkutma yöntemleri kullanılabilir (Bahar, 2020).

İletişim vasıtasıyla gerçekleştirilen ikna yoluyla dolandırıcılık olaylarında kullanılan birinci yol olan vaatler yönteminde dolandırıcıların sahip oldukları özel bilgiler ve gündemin hassasiyetleri çerçevesinde mağdura gerçek dışı vaatler sunulmakta ve kurmaca olaylarla kişi ikna edilmeye çalışılmaktadır. Bu dolandırıcılık türüne ait diğer bir yol olan yardım kampanyaları yönteminde bireyler sözde yardım kampanyaları düzenlenerek ikna edilmeye çalışılmaktadır (Bahar, 2020). Dolandırıcılar tarafından yaygın olarak kullanılan bir diğer yol olan korkutma yönteminde ise mağdurdaki suç korkusu konu edilerek dolandırıcılık icra edilmektedir (Çalışkan, 2019).

Korkutma yöntemiyle işlenen dolandırıcılık olaylarında mağdura özellikle terör gibi medyada gündem olmuş olaylar kapsamında korku ve panik yaratacak şekilde ithamlarda bulunulmakta, para veya değerli eşyası talep edilerek istenilen yere getirmesi istenmekte, bu süreçte mağdurun yaşadığı korku ve panik hâlinde faydalanılarak herhangi bir yere haber vermesi engellenmektedir (Alkan, 2023). Bu iletişim sürecinin hedefi mağdur üzerinde psikolojik baskı oluşturarak kişinin şoka girmesini sağlamaktır (Chen, 2021; Çalışkan, 2019). Dolandırıcıların iletişim yeteneklerinin belirleyici olduğu bu süreçte korkutucu veya heyecan verici teklifler karşısında mağdurlar yenik düşmektedir (Bahar, 2020). Olay esnasında mağdur o kadar ikna olmaktadır ki, gerçek polisler bile inanmadığı durumlar olabilmektedir (Alkan, 2023).

Genel olarak suç mağduru olma durumuyla suç korkusu arasında pozitif ilişki olduğu bilinmekle birlikte (Stafford ve Galle, 1984) iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarında mağduriyet yaşamamış kişilerin de bu suçun mağduru olabilmektedir (Çalışkan, 2019). Kadın, erkek, eğitilmiş, eğitimsiz her yaşta ve meslekten kişiler iletişim yoluyla dolandırıcılık suçu mağduru olabilmektedir (Bahar, 2020). 2019 yılında sadece İstanbul’da 414 ikna yoluyla dolandırıcılık olayı meydana gelmiştir. Bu tür dolandırıcılık olaylarının önüne geçmek üzere birçok tedbir alınmasına ve vatandaşlar bu yönde uyarılmasına rağmen bireylerin sosyal ve çevresel nedenlerle bilinçaltına ittikleri suça karşıma korkusu olayların devam etmesine sebep olabilmektedir (Çalışkan, 2019). Bu nedenle hangi yöntemle olursa olsun iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesi amacıyla polis operasyonları² (Irmak ve Yıldız, 2021) yapılmakla birlikte çeşitli farkındalık çalışmaları da yoğun bir şekilde yürütülmektedir (AA, 2018). Kolluk birimleri tarafından bu konuda farkındalık çalışmaları yapılmakta³, kamu spotları hazırlanmakta, kitle iletişim araçları vasıtasıyla haberler yapılmakta⁴ ve vatandaşların konuya ilişkin dikkatleri canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Ancak yine de gündemin yoğunluğuna bağlı olarak bu dolandırıcılık türü işlenmeye devam etmektedir (Bahar, 2020).

Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı

Batı ülkelerinde 1970’li yıllarla birlikte, geleneksel tepkiye dayalı suç önleme yaklaşımının ötesinde suça proaktif yaklaşan yeni kolluk uygulamaları ortaya çıkmaya başlamıştır (Braga, 2008). 1979 yılında yayınlanan “Önleyici kolluk: Problem odaklı bir yaklaşım” isimli makalede özetle suç önleme ve kontrol mekanizmalarının ihmal edilerek suça müdahaleyle uğraşıldığı, bunun sonuç getirmediği ve kolluğun suça neden olan temel koşullara odaklanarak uygun bir müdahale yöntemi geliştirmesi gerektiği ifade edilerek bu yönde bir model önerilmiştir (Goldstein, 1979).

Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı; suçla mücadelede toplumun katılımını, suçun analizini, küçük de olsa düzensizliklerle ve suçlarla ilgilenilmesini, tekrar eden suçların nedenlerini tespit ederek gerektiğinde ağır yaptırımlar uygulanmasını öngörmektedir (Scott ve Kirby, 2012). Bu bağlamda Rutin aktiviteler (Cohen ve Felson, 1979), rasyonel seçim (İçli, 2019) ve suç fırsatı (Piquero ve Tibbets, 2001) gibi teorilerle bağlantılı olan Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı, Toplum Destekli Kolluk, Kırık Camlar Teorisine Dayalı Kolluk, İstihbarat Öncelikli Kolluk ve CompStat gibi suç önleme stratejileriyle ilişkilidir (Clarke ve Eck, 2005).

² Dolandırıcılık şüphelileri yakalandı. Erişim adresi: <https://sivas.pol.tr/dolandiricilik-supheli-leri-yakalandi>, Erişim tarihi: 20.01.2025

³ İletişim yoluyla dolandırıcılık. Erişim adresi: <https://www.egm.gov.tr/tccbkoruma/iletisim-yoluyla-dolandiricilik1>, Erişim tarihi: 20.01.2025

⁴ Telefon dolandırıcılığına yeni önlem. Erişim adresi: https://www.youtube.com/watch?v=_z-NkFADbz8, Erişim tarihi: 20.01.2025

Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımının uygulanma sürecine ilişkin olarak *CHEERS* ve *SARA* Modelleri geliştirilmiştir. *CHEERS* Modelinde çeşitli unsurlar önkoşul olarak ele alınmaktadır. Bu çerçevede, toplumdaki bireyler veya kurumlar zarar görmüş olmalıdır. Ayrıca toplum kolluktan, meydana gelen zararın sebebinin araştırılmasını beklemektedir. Bu araştırma sürecinde problem ve bu probleme ilişkin olaylar tespit edilmelidir. Son olarak meydana gelen olayların tekrarlanmış olması gerekmektedir. Bu model uygulanırken *CHEERS* unsurları detaylı şekilde incelenerek strateji geliştirilmektedir (Clarke ve Eck, 2005). *SARA* modelinde ise öncelikle problem belirlenerek tanımlanmaktadır. İkinci aşamada probleme neden olan olaylar ve koşullar belirlenmektedir. Üçüncü aşamada probleme çözüm bulmak için müdahale yöntemleri geliştirilir ve son aşamada belirlenen müdahale yöntemlerinin etkileri değerlendirilmektedir (Braga, 2008). Bu modeller sayesinde, Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımının kolluk tarafından sistematik biçimde uygulanabilmesine olanak sağlanmış olduğu görülmektedir (Agar, 2022).

Genel Kolluk Özel Güvenlik İlişkileri ve İş Birliği

On dokuzuncu yüzyılda günümüz uygulamalarına yakın ilk örneklerini görebildiğimiz özel güvenlik, sanayi devrimi ve kentleşmenin ortaya çıkardığı ihtiyaçlar çerçevesinde çeşitlenerek büyümeye başlamıştır (George ve Kimber, 2014; Dempsey, 2011). Özellikle İkinci Dünya Savaşı sonrasında kurulan büyük şirketlerle birlikte özel güvenlik alanı dünya çapında hızla büyüyerek önemli bir sektör hâline gelmiştir (Clayton, 1967). Günümüzde genel kolluk sayısını geçmiş olan özel güvenlik görevlileri (George ve Kimber, 2014), özel ve kamusal alanlar dahil olmak üzere kişiler veya binaların korunmasından para ve değerli eşya nakline, alarm izleme hizmetlerinden proaktif suç önleme uygulamalarına kadar birçok alanda çalışabilmektedir (Sarre ve Prenzler, 2011). Özel güvenlik görevlilerinin kamusal alanlarda çalışması ve zorlayıcı güç kullanmaya başlamasıyla birlikte (Stenning, 2000) sunulan hizmet genel güvenlik algısını etkiler hâle gelmiştir (Holmes, Wolf ve Baker, 2022). Bu nedenle günümüzde genel güvenliğe katkı bağlamında özel güvenlik ile genel kolluk arasında ilişkiler gelişmeye başlamıştır (Sarre, 2024; Seivold, 2023; Wakefield, 2005). Çeşitli ülkelerde ihtiyaçlar doğrultusunda mikro düzeyde farklı genel kolluk özel güvenlik iş birliği uygulamaları ortaya konulmaktadır (Demirci, 2022). Her ülkenin kendi hukuki altyapısı çerçevesinde şekillenen bu genel kolluk özel güvenlik ilişkileri alan yazınında; Mülkiyet Modeli, İş Bölümü Modeli, Rakip Kuvvetler Modeli, Tamamlayıcı Hizmetler Modeli, Geçici Ortaklı Modeli, Birleşik Güçler Modeli, Kutsal Olmayan İttifak Modeli ve Düzenlenmiş Kesişim Modeli şeklinde sekiz farklı çerçevesinde ele alınmaktadır (Sarre ve Prenzler, 2000).

Türkiye’de özel güvenlik uygulamaları 1980’li yıllarla başlamış olsa da bu hizmetin özel girişim hâlinde sunulmaya başlaması 2004 yılı ve sonrasıdır. Bu

tarih sonrasında hızla büyüyen sektör dünyadaki diğer uygulamaları yakalamıştır. Günümüzde Türkiye’de özel güvenlik görevlileri, kamusal ve özel alanlarda görev yapabilmekte ve dünyada olduğu gibi kişi ve binaların korunmasının yanında para ve değerli eşya nakli ile alarm izleme hizmetlerini de sunabilmektedirler (Demirci, 2022). Ayrıca Türkiye’de özel güvenlik hizmetleri 5188 Sayılı Kanun gereği kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette sunulmaktadır (Demirci ve Çengel, 2021). Türkiye’deki genel kolluk özel güvenlik ilişkisi Sarre ve Prenzler’in (2000) ortaya koymuş oldukları modellerden Tamamlayıcı Hizmet Modeline yakın olmakla birlikte İş Bölümü ve Mülkiyet Modeli çerçevesinde ele alınabilecek noktaları da bulunmaktadır (Demirci, 2022).

Türkiye’de özel güvenlik görevlileri tarafından sunulan hizmetin kanunun emrettiği biçimde amacına uygun sunulabilmesini teminen Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı tarafından KAAN Projesi başlatılmıştır (EGM, 2024). Türkiye’de bu proje kapsamında, özel güvenlik görevlilerinin genel kolluk ile etkili iletişim ve iş birliğini sağlamak amacıyla gerekli iletişim ağları oluşturulmuş, genel kolluk ve özel güvenlik görevlilerine farkındalık eğitimleri verilerek iş birliğinin gelişmesi ve genel güvenliğe azami katkı elde edilmesi amaçlanmıştır (Demirci, 2020). Günümüzde 81 ilde hukuki alt yapısı olan ve valiliklerin sorumluluğunda yürütülen bir uygulama hâline gelen KAAN kapsamında özel güvenlik görevlilerinin çok çeşitli olaylara ilişkin bildirimleri neticesinde birçok olay engellenmiş, 35.303 kişiye adli ve idari işlem gerçekleştirilebilmiştir⁵. KAAN Uygulaması kapsamında elde edilen başarı, uygulamanın daha öznel konularda çeşitlendirilerek devam ettirilmesine zemin hazırlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Amacı ve Modeli

Araştırma Türkiye’de gerçekleşen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesinde, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlileriyle suçu önleme açısından nasıl etkin iş birliği yapılabileceğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu doğrultuda araştırma **uygulama odaklı eylem araştırması** şeklinde desenlenmiştir. Eylem araştırmaları, uygulamacıların araştırmayla birlikte veya doğrudan gerçekleştirdiği, uygulama esnasında ortaya çıkan sorunları anlama ve çözmeye yönelik, veri toplama ve analiz etmeyi de içeren (Yıldırım ve Şimşek, 2008) bir veya daha fazla kişi ya da grup tarafından gerçekleştirilen bir araştırma yaklaşımıdır (Fraenkel ve Wallen, 2003). Eylem araştırması, boş bir hipotez oluşturmayı gerektirmez, bunun yerine bir sorunu tanımlamaya, veri

⁵ KAAN Genel Kolluk-Özel Güvenlik İş birliği ve Entegrasyonu Uygulaması Geliştirme Çalışmayı Gerçekleştirildi. Erişim adresi: <https://www.egm.gov.tr/kaan-genel-kolluk-ozel-guvenlik-is-birligi-ve-entegrasyonu-uygulamasi-gelistirme-calistayi-gerceklestirildi>, Erişim adresi: 20.01.2025

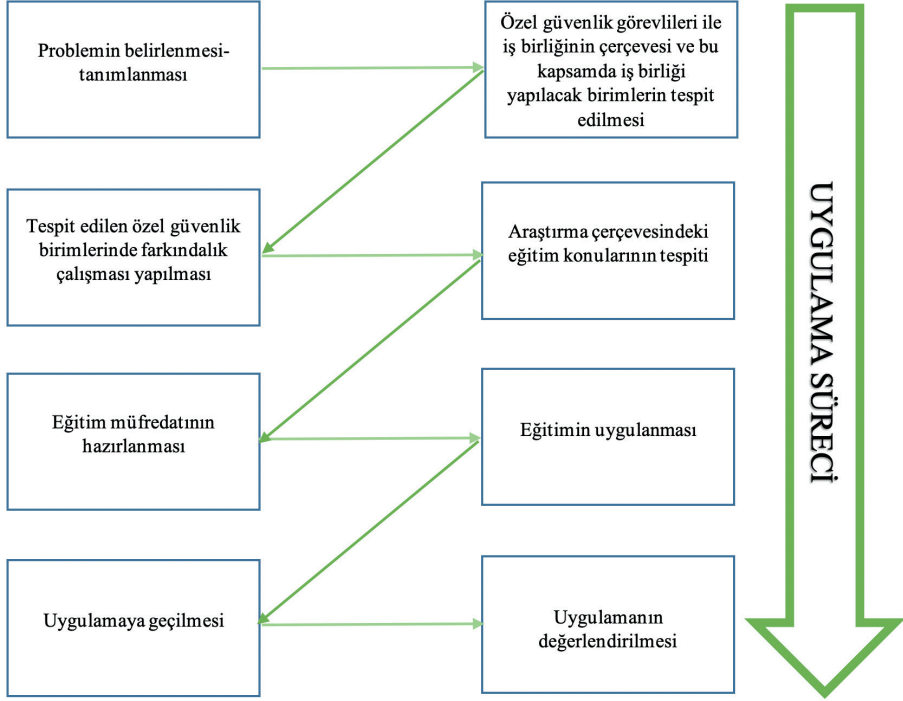
toplamaya ve sorunu çözmek için harekete geçmeye odaklanır (Tomal, 2010). Bu yaklaşım uygulamayı geliştirmeye yönelik olduğundan “uygulama odaklı eylem araştırması” adıyla da bilinmektedir (Berg, 2001).

Eylem araştırmaları (Andrew, 2005);

- Sorunun sorulması, problemin tanımlanması ve araştırma alanının belirlenmesi,
- Verinin nasıl, ne sıklıkla ve ne kadar sürede toplanacağı belirlenmesi,
- Verinin toplanması ve analiz edilmesi,
- Bulguların uygulamaya yansıtılması ve bu süreç için eylem planı hazırlanması,
- Bulgular ve eylem planının raporlanması sürecinden oluşmaktadır.

Araştırma Şekil 1’de belirtilen basamaklar çerçevesinde yürütülmüştür. Türkiye’de iletişim yoluyla gerçekleşen dolandırıcılık olaylarının mağdurlarının önemli bir bölümü dolandırıldıkları süreçte paralarını bankalardan çekerek şüphelilerin belirttikleri yerlere götürmek suretiyle kendilerine teslim etmektedir. Bankaların tümünde özel güvenlik görevlileri çalışmaktadır. Ayrıca bu görevliler, Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan KAAN Uygulaması kapsamında kolluk birimleriyle etkili iletişim ve iş birliği içerisindeyler. Bu çerçevede bankalarda görev yapan özel güvenlik görevlilerinde bahse konu suç hakkında oluşturulacak farkındalığın suçun önlenmesinde faydalı olabileceği değerlendirilmiştir. Bu durum araştırmanın yapılmasına zemin hazırlamıştır.

Şekil 1. Araştırma uygulama süreci

Araştırmada, Problem Odaklı Suç Önleme Yaklaşımı olan SARA Modeli (Braga, 2008) referans alınmış ve araştırma uygulama süreci, Şekil 1 doğrultusunda tasarlanmıştır. Araştırma, SARA Modelinde belirtildiği şekilde, öncelikle problemin tespitiyle başlamaktadır. İkinci aşamada probleme neden olan olaylar ve koşullar belirlenerek analiz edilmiştir. Üçüncü aşamada müdahale yöntemleri belirlenerek son aşamada müdahale yöntemlerinin etkinlikleri değerlendirilmiş ve bu suretle gerekli düzeltmeler gerçekleştirilerek araştırma sonlandırılmıştır.

Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı ve Asayiş Daire Başkanlığı yetkilileri tarafından problemin tespitine yönelik toplantı gerçekleştirilmiştir. İletişim yoluyla gerçekleşen dolandırıcılık olaylarındaki mağdurların, paralarını bankalardan çekmeden fark edilmeleri, işlem yapmalarının engellenmesi veya çekmişlerse şüphelilere paraların teslim edilmeden mağdurların uyarılması ve ivedilikle genel kolluğa bildirilmesi sürecinde gerçekleşecek etkin iletişim ve işbirliğinin bu suçun önlenmesinde yararlı olacağı değerlendirilmiştir.

Toplantı sürecinde problemin tanımlanması sonrasında, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlilerine farkındalık eğitimi verilmesi ile bankaların bulunduğu yerlerden sorumlu genel kolluk personeline özel güvenlik görevlileriyle yapılacak iş birliği ve bu çerçevedeki iletişim hakkında bilgi verilmesi durumunda suçun

işlenmesinin önlenebileceği öngörülmüştür. Bu bağlamda tüm Türkiye'deki bankalarda çalışan özel güvenlik görevlilerinin araştırma kapsamına alınması, bu suçun önlenmesi açısından kendilerine verilmesi gereken eğitim programının tespit edilmesi, eğitimlerin planlanması, eğitimlerin uygulanması ve kendileriyle iş birliği içerisinde olacak genel kolluk personelinin tespit edilerek kendilerinde gerekli farkındalığın oluşturulması kararlaştırılmıştır.

Araştırma kapsamında 81 ilde bankalarda çalışan özel güvenlik görevlilerine yönelik eğitimler planlanmıştır (Bkz. Tablo 1). Eğitimler, bu kapsamda hazırlanmış olan eğitim videosunun katılımcılara izlettirilmesi ve özel güvenlik görevlilerinin uygulama kapsamında kendilerinden beklenen davranışların neler olduğunu içeren ve Asayiş Daire Başkanlığı yetkilileri tarafından hazırlanarak illere gönderilen metnin kendilerine okunması şeklinde planlanmıştır. Ayrıca Asayiş Daire Başkanlığı tarafından tüm illere yazı gönderilerek uygulama kapsamında görevli tüm personelde farkındalık oluşması amacıyla bilgilendirme yapılmıştır.

Araştırma kapsamında genel kolluk personeline yönelik farkındalık çalışmaları yapıldıktan sonra özel güvenlik görevlilerine eğitimler vermeye başlanmıştır. 01.03.2024 tarihinde eğitim vermeye başlanmasıyla eş zamanlı olarak illerde uygulamaya geçilmiştir. Her ilin eğitim tarihi farklı olduğundan uygulamaya geçiş tarihleri de farklılaşmakla birlikte ülke çapında tüm illerde uygulama 07.04.2024 tarihi itibarıyla başlamıştır. 31.12.2024 tarihinde araştırma kapsamında ön değerlendirme yapılarak bu tarihe kadar araştırma kapsamında gerçekleşen suç önleme sayıları incelenmiş, suçları önleyen özel güvenlik görevlileriyle görüşmeye başlanmıştır. 31.01.2025 tarihine kadar gerçekleştirilen görüşmeler kapsamında uygulamanın etkinliği değerlendirilmiştir.

Araştırmacıların Rolü

Araştırmacılarından ilki 29 yıllık tecrübeye sahip emniyet müdürüdür. Emniyet Teşkilatının asayiş dahil çeşitli birimlerinde görev yapmıştır. 2016 yılından günümüze kadar Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığında görev yapmaktadır. Ayrıca yüksek lisansını suç araştırmaları alanında yapmıştır. Araştırma kapsamında tespit edilen problemi yaşayanıdır. İkinci araştırmacı 23 yıllık tecrübeye sahip emniyet müdürüdür. Emniyet Teşkilatında çeşitli birimlerde görev yapmış olmakla birlikte 2017 yılından günümüze kadar Özel Güvenlik Hizmetleri Şube Müdürlüğü görevini yürütmektedir. Yine araştırma problemini yaşayan biridir. Araştırma kapsamındaki planlama ve kuramsal çerçeveye bu araştırmacılar tarafından oluşturulmuş araştırma verisi kendileri tarafından toplanmıştır. Araştırmanın uygulama aşamasında araştırmacılar, uzmanlar ve eğitimcilerin dahil olduğu 301 kişi görev almıştır.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla Yıldırım ve Şimşek'in (2005) inandırıcılık, aktarılabirlik, tutarlılık ve onaylanabilirlik ilkeleri

doğrultusunda hareket edilmiştir. Araştırmanın inandırıcılığı kapsamında, 12 aylık sürede toplanan araştırma verisi çerçevesinde özel güvenlik görevlileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiş, kendilerinin görüşleri çerçevesinde süreç değerlendirilmiş ve geleceğe yönelik yapılacak çalışmalarda bu görüşmelerden elde edilen hususlar söz konusu edilmiştir. Araştırmanın aktarılabilirliği açısından süreç tüm yalınlığıyla açıklanmaya çalışılmış, bu amaçla açık ve anlaşılır bir dil kullanılmış, kavramlar ortak biçimde ele alınmıştır.

Ortam

Araştırma kapsamında Özel güvenlik Denetleme Başkanlığı toplantı salonlarında iki toplantı gerçekleştirilmiştir. Toplantılarda alınan karar gereği genel kolluk personeli, Emniyet Genel Müdürlüğü Asayiş Daire Başkanlığı tarafından gönderilen yazı kapsamında konuyla ilgili bilgilendirilmiştir. Eğitimler ise İl Emniyet Müdürlükleri Asayiş Şube Müdürlüğü personeli tarafından planlanarak uygun salonlarda merkezden gönderilen materyaller çerçevesinde özel güvenlik görevlilerine verilmiştir. Eğitim ortamı hazırlanmış olan videonun izletirilmesine ve okunan metnin tüm katılımcılar tarafından yeterince anlaşılmasına olanak sağlayacak görsel ve işitsel olanaklara sahip yerlerden seçilmiştir.

Araştırma kapsamında suç önleme faaliyeti gerçekleştiren özel güvenlik görevlileri ülke geneline yayılmış olduğundan, etkin ve ekonomik davranmak için, görüşmeler telefonla gerçekleştirilmiştir. Telefon görüşmelerinde olduğunca açık ve anlaşılır cümleler kurmaya gayret edilmiş, önceden araştırma kapsamında hazırlanmış olan yarı yapılandırılmış görüşme formundaki aydınlatma metni sakince okunmuş ve sorular tek tek aktararak anlaşılmayan hususların olup olmadığı teyit edilerek görüşmeler sürdürülmüştür. Gerçekleştirilen görüşmeler katılımcıların sonlandırma istekleri doğrultusunda nihayete erdirilmiştir.

Tablo 1. Özel Güvenlik Görevlileri için Planlanan Eğitimler

Eğitim tarihleri	Katılımcı sayısı	Eğitmen sayısı
01.03.2024-06.04.2024	10.637	296

Katılımcılar

Araştırmada, iki katılımcı araştırmacının yanında Emniyet Genel Müdürlüğünden 3 uzman personel yer almıştır. Bu personel araştırma kapsamındaki eğitimlerin planlanmasından ve suç önleme süreçlerinin yapılandırılması ile takibinden sorumludur. Bununla birlikte 81 ilde planlanan eğitimlerde 296 eğitmen görev almış, bu eğitimlere 10.637 özel güvenlik görevlisi iştirak etmiştir (Bkz. Tablo 1).

Araştırma kapsamında ayrıca suç önleme faaliyeti gerçekleştirmiş olan 44 özel güvenlik görevlisi katılımcı olarak belirlenmiştir. Bu katılımcılardan 35'i ile telefon görüşmesi gerçekleştirilebilmiştir. Tümü erkek olan katılımcı özel

güvenlik görevlilerinin büyük çoğunluğu 33 ve üzeri yaşa (%91,5) ve 6 yıl ve üzerinde (%91,5) mesleki tecrübeye sahiptir.

Tablo 2. Özel Güvenlik Görevlisi Katılımcılar

		N	%	Toplam
Cinsiyet	Erkek	35	100	35
	Kadın	-	0	
Yaş	18-24 yaş arası	-	0	35
	26-32 yaş arası	3	8,5	
	33-39 yaş arası	10	28,5	
	40 yaş ve üzeri	22	63	
Mesleki kıdem	1-5 yıl arası	3	8,5	35
	6-10 yıl arası	15	43	
	11-15 yıl arası	7	20	
	16-20 yıl arası	7	20	
	21 yıl ve üzeri	3	8,5	

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmanın kuramsal çerçevesi, yerli ve yabancı kaynak taraması neticesinde oluşturulmuştur. Bununla birlikte veri toplama sürecinde araştırma günlüğü ve yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu, katılımcıların araştırma sürecinde almış oldukları eğitime ve suç önleme modelinin etkinliğine yönelik görüşlerini tespit edecek soruları içermektedir. Formda;

- “KAAN Uygulaması kapsamında iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarına ilişkin farkındalık eğitimi aldınız mı?”
 - “Eğer eğitim aldı iseniz, eğitimin etkinliği hakkında görüşlerinizi tavsiyelerinizle birlikte ifade eder misiniz?”
 - “İletişim yoluyla dolandırıcılık olayına müdahale ederek mağduriyet oluşmasını engellediğinizi öğrendik. Olaydan kısaca bahseder misiniz?”
 - “Müdahale etmiş olduğunuz olay sürecinde gerçekleşen genel kollukla iş birliğinin suçun önlenmesinde faydalı olup olmadığını değerlendirir misiniz?”
 - “KAAN Uygulaması kapsamında gerçekleştirilen genel kolluk özel güvenlik iş birliğinin geliştirilmesi yönünde önerilerinizi belirtir misiniz?”
- şeklinde sorular mevcuttur.

Veri Analizi ve Yorumlanması

Araştırma günlüğü ve katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veri, doğrudan alıntılarla araştırmaya aktarılmış ve içerik analizine tabi tutulmuştur. Analiz neticesinde elde edilen bilgi alan yazınınla birlikte yorumlanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Araştırma kapsamında elde edilen veri, alan yazın ve kuramsal çerçeve kapsamında önceden belirlenmiş olan temalar doğrultusunda yapılandırılmış ve tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Araştırmada Braun ve Clarke (2006) tarafından ortaya konulan tematik analiz süreci esas alınmış; veri anlamlı bir bütün teşkil edecek şekilde kodlanmış ve belirlenmiş olan temalar çerçevesinde yorumlanmıştır. Bu analiz yaklaşımı araştırmacılara nitel verinin sistemli bir şekilde çözümlenmesi ve katılımcıların deneyimlerinin derinlemesine anlaşılması yönünde yol gösterici olmaktadır (Nowell, Norris, White ve Moules, 2017). Her bir tema kapsamında tespit edilen bulgular aşağıda ayrıntılı şekilde sunulmaktadır.

Araştırma bulgularının temelini oluşturan beş aşama şu şekildedir;

- Türkiye’de gerçekleşen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesinde, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlileriyle suçlu önleme açısından genel kolluğun iş birliği yapabileceği noktaların ve bu iş birliğinin çerçevesinin belirlenmesi süreci,
- Belirlenen işbirliğinin uygulanması süreci,
- Uygulama sürecinde özel güvenlik görevlileri tarafından engellenerek genel kolluğa bildirilen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının tespiti süreci,
- Bu suçun önlenmesinde rol alan özel güvenlik görevlilerinin uygulama sürecine ilişkin görüşlerinin tespiti süreci.

Özel güvenlik görevlileri ile genel kolluk personeli arasında araştırma kapsamında işbirliği yapılabilecek noktaların tespiti ile iş birliğinin çerçevesinin belirlenmesi

Türkiye’de meydana gelen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının önlenmesine yönelik geliştirilecek mekanizmaları değerlendirmek üzere Emniyet Genel Müdürlüğü Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı ve Asayiş Daire Başkanlığında görevli 5 personel toplantı gerçekleştirmiştir. Toplantıda, Türkiye’de meydana gelen iletişim yoluyla dolandırıcılık olayları hakkında genel değerlendirme yapıldıktan sonra, araştırma kapsamında özel güvenlik görevlileriyle genel kolluk arasında suçlu önleme açısından ne tür iş birliği geliştirilebileceği

değerlendirilmiştir. Türkiye’de bu tür dolandırıcılık olaylarında mağdurların para veya değerli eşyalarını çeşitli şekillerde şüphelilere teslim ettikleri, mağdurların birçoğunun da paralarını banka şubelerine giderek vezneden şüphelilerin hesaplarına yatırdıklarının meydana gelen olayların analizi neticesinde tespit edildiği katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Ayrıca Türkiye’de tüm banka şubelerinin koruma ve güvenlik tedbirleri ilgili mevzuat⁶ gereği özel güvenlik görevlileri tarafından alınmak zorunda olduğu, bu nedenle de tüm banka şubelerinde özel güvenlik görevlilerinin çalıştığı dile getirilmiştir. Özel güvenlik görevlileri 5188 Sayılı Kanun gereği çalışmış oldukları yerlerde meydana gelen olayları genel kolluğa bildirmek zorundadır. Bu kapsamda, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlilerinde bu suçun önlenmesine yönelik farkındalık yaratılması durumunda, iletişim yoluyla dolandırıcılık olayı mağduru olan kişilerin paralarını banka şubelerinden göndermek istediklerinde özel güvenlik görevlileri tarafından engellenebilecekleri ve genel kolluğun olaydan haberdar edilerek suçun işlenmeden önlenebileceği değerlendirilmiştir.

Toplantının ikinci bölümünde genel kollukla gerçekleştirilecek iş birliği sürecinde özel güvenlik görevlilerinde farkındalığın nasıl artırılacağı ve bu sürecin nasıl planlanması gerektiği ele alınmıştır. Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı katılımcısı, Türkiye’de 10.829 banka şubesinde 15.279 özel güvenlik görevlisinin çalıştığını ifade etmiştir. Asayiş Daire Başkanlığı katılımcısı, konuya ilişkin 2019 yılında bir çalışmalarının olduğunu, bu dönemde hazırlanmış olan bir *Bilgilendirme Metni* ile *Kamu Spotunun*⁷ özel güvenlik görevlilerinin farkındalıklarının oluşturulmasında eğitim materyali olarak kullanılabilirliğini ifade etmiştir. Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı katılımcısı söz alarak, İçişleri Bakanlığı’nın marka projelerinden birisi olan “*Genel Kolluk Özel Güvenlik İş birliği ve Entegrasyonu (KAAN) Uygulaması*”⁸ kapsamında genel kolluk ile özel güvenlik arasında gerekli iletişim kanalının⁹ oluşturulduğunu, bu süreçte özel güvenlik görevlilerinin bildirimlerini bu kapsamda gerçekleştirebileceklerini belirtmiştir. Asayiş Daire Başkanlığı katılımcısı söz alarak, İl Emniyet Müdürlüklerine bir talimat yazısıyla özel güvenlik görevlilerine verilecek eğitimin şeklinin bildirilebileceği ve bu eğitimi de İl Emniyet Müdürlükleri Asayiş Şube Müdürlüğü personelinin gerçekleştirebileceğini ifade etmiştir.

Toplantı neticesinde, bankalarda çalışan özel güvenlik görevlilerine Asayiş Şube Müdürlüğü personeli tarafından eğitim verilmesi, eğitimde Asayiş Daire Başkanlığı tarafından oluşturulmuş *Bilgilendirme Metnin*in ve *Kamu Spotunun* kullanılması ve özel güvenlik görevlilerinde iletişim yoluyla dolandırıcılık suçları konusunda farkındalık yaratılarak KAAN Uygulaması kapsamında genel kolluk ile iş birliği gerçekleştirilmesi kararlaştırılmıştır.

6 Resmi Gazete, <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/06/20170609-5.htm>, Erişim tarihi: 15.01.2025

7 İletişim Yoluyla Dolandırıcılık Kamu Spotu, https://www.youtube.com/watch?v=-dGZq_obbu4, Erişim tarihi: 15.01.2025

8 <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/kaan>, Erişim tarihi: 19.12.2024

9 <https://egm.gov.tr/ozelguvenlik/kaan-egm-mobil-uygulamasi>, Erişim tarihi: 19.12.2024

Belirlenen İş Birliğinin Uygulanması

Araştırma kapsamında gerçekleştirilecek iş birliği kapsamında eğitim verilmesi amacıyla 29.02.2024 tarihinde 81 İl Emniyet Müdürlüğüne talimat yazısı gönderilmiş ve 05.04.2024 tarihine kadar eğitimlerin tamamlanarak bildirilmesi talep edilmiştir. İl Emniyet Müdürlükleri personeli tarafından planlanan eğitimlerde; kamu spotu izletilmiş, bilgilendirme notu kapsamında iletişim yoluyla dolandırıcılık suçu hakkında bilgi verilmiş ve bu tür olaylarda bankalara gelen mağdurların nasıl tespit edilebileceği ile tespit edilmesi durumunda nasıl hareket edilmesi gerektiği hususlarında özel güvenlik görevlilerine bilgi verilmiştir. Bu eğitimlere toplam 10.637 özel güvenlik görevlisi iştirak etmiştir. Her ilde gerçekleştirilen eğitimlerin akabinde doğrudan uygulamaya geçilmiştir.

Uygulama Sürecinde Özel Güvenlik Görevlileri Tarafından Engellenerek Genel Kolluğa Bildirilen İletişim Yoluyla Dolandırıcılık Olaylarının Tespiti

Özel güvenlik görevlilerinin uygulama kapsamında mağdurlarını tespit ettiği ve bu mağdurların paralarını yatırmalarını engelleyerek genel kolluğa bildirdiği olay sayılarının İl Emniyet Müdürlüğü personeli tarafından aylık olarak Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı ve Asayiş Daire Başkanlığına gönderilmesi planlanmıştır. Türkiye’de bu kapsamda 81 ilde kayda alınan olaylar araştırma kapsamında aylık olarak kontrol edilmiştir. Araştırma kapsamında 29.02.2024-31.12.2024 tarihleri arasında özel güvenlik görevlileri tarafından 48 iletişim yoluyla dolandırıcılık olayı engellenmiştir. Engellenen altı olayın mağdurları dolandırılmaya ilişkin miktar hakkında net bilgi vermemişlerdir. Bunların dışında kalan 42 engellenen olayda, araştırma mağdurların 7.225.850 Türk Lirası parasının dolandırılmasının önüne geçilmiştir (Bkz. Tablo 3).

Tablo 3. Araştırma Kapsamında Özel Güvenlik Görevlileri Tarafından Engellenen İletişim Yoluyla Dolandırıcılık Olay Sayısı

Engellenen olay dönemi (2024)	Engellenen olay sayısı	Engellenen olaya ilişkin maddi değer (Türk Lirası)
Mart	1	40.000
Nisan	2	250.000
Mayıs	3	121.600
Haziran	5	318.000
Temmuz	4	378.000
Ağustos	4	210.000
Eylül	4	3.667.000
Ekim	6	1.057.000
Kasım	3	312.750
Aralık	16	861.500
Toplam	48	7.215.850

Suçun Önlenmesinde Rol Alan Özel Güvenlik Görevlilerinin Uygulama Sürecine İlişkin Görüşlerinin Tespit Edilmesi

Araştırma kapsamında gerekli değerlendirmelerin yapılarak ihtiyaç olması durumunda iyileştirme çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi amacıyla 31.12.2024 tarihine kadar iletişim yoluyla dolandırıcılık suçunun önlenmesinde rol alan özel güvenlik görevlilerinin uygulama sürecine ilişkin görüşlerinin alınması hedeflenmiştir. Uygulama sürecinde suçun önlenmesinde rol alan özel güvenlik görevlilerinin isim ve irtibatları İl Emniyet Müdürlüklerinden derlenmiştir. Aynı özel güvenlik görevlisinin müdahale etmiş olduğu birden fazla olay bulunduğundan, bu kapsamda 44 özel güvenlik görevlisi araştırmaya dahil edilmiştir. Bu özel güvenlik görevlileri telefonla aranarak araştırma kapsamında oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu vasıtasıyla görüşleri tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında 35 özel güvenlik görevlisine ulaşılabilmektedir.

Gerçekleştirilen görüşmelerde özel güvenlik görevlilerince “KAAN Uygulaması kapsamında iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarına ilişkin farkındalık eğitimi aldınız mı?” sorusuna biri hariç tüm katılımcılar evet cevabı vermiştir. “Hayır” cevabı veren katılımcıya formda bulunmayan ayrıca bir soru yöneltilerek “Eğitim almadığı hâlde konuya ilişkin nasıl bilgi sahibi olduğu” öğrenilmek istenmiştir. Katılımcı, eğitim almadığını ancak KAAN WhatsApp grupları üzerinden İl Emniyet Müdürlüğü personelinin bilgilendirici paylaşım yaptığını ve kamu spotunu gönderdiğini, kendisinin de bu kamu spotunu izleyerek konudan haberdar olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmaya katılan tüm özel güvenlik görevlileri, araştırma kapsamında planlanan eğitimin amacı doğrultusunda yeterli olduğunu ifade etmiştir. Katılımcılar tarafından eğitimin etkinliğine ilişkin verilen cevaplar, eğitimin amacına uygun şekilde yapılandırılmış olduğunu işaret etmektedir. Özel güvenlik görevlilerince “Eğer eğitim aldı iseniz, eğitimin etkinliği hakkında görüşlerinizi tavsiyelerinizle birlikte ifade eder misiniz?” sorusuna verilen örnek cevaplar şu şekildedir;

- *Eğitim faydalıydı, telefon dolandırıcılığı esnasında vatandaşın davranışları, bizim vatandaşa yaklaşımımız hakkında bilgilendirildik.*
- *Eğitimin gayet etkin ve verimli olduğunu düşünüyorum.*
- *Eğitimle beraber bilinçlendik.*
- *Eğitimin yerinde ve yeterli olduğunu düşünüyorum.*
- *Bakış açımızı değiştirdi. Oldukça faydalı olduğunu düşünüyorum.*
- *Verimli bir eğitim oldu, eğitim veren genel kolluk personelleri gerekli bilgilendirmeleri mesleki tecrübeleriyle birlikte bize aktardılar.*
- *Eğitimin birçok konuyu önceden tespit etmemizde faydalı olduğunu düşünüyorum.*

- *Yaşanan olaylar anlatıldığı için katkısı çok oldu.*
- *Aldığım eğitimden dolayı farkındalığım ve olayları önceden tespitim arttı.*
- *Farkında olunması gerekenleri öğrettiler. KAAN Uygulaması hakkında gerekli bilgilendirme yapılarak bu durumdaki kişilerin hareket tarzlarını net olarak öğrendim.*
- *Aydınlatıcı etkili oldu. Her açıdan yararlandım. Kişilerin görüntüsünden nasıl ne şekilde davranabileceklerini öğrenmiş oldum.*

Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin engellemiş oldukları dolandırıcılık olaylarına ilişkin anlatımlarında, mağdurların genel olarak tedirgin ve telaşlı tutum ve davranışlarından şüphelendikleri, bu nedenle müdahale ederek olayı engelledikleri belirtilmiştir. Ayrıca anlatımlarda, KAAN Uygulaması kapsamında genel kolluk ve özel güvenlik arasında oluşturulmuş olan iletişim ağının etkinliğine vurgu yapılmıştır. Özel güvenlik görevlilerince “İletişim yoluyla dolandırıcılık olayına müdahale ederek mağduriyet oluşmasını engellediğinizi öğrendik. Olaydan kısaca bahseder misiniz?” sorusuna verilen örnek cevaplar şu şekildedir;

- *Yaşlı teyze bütün parasını banka şubesine getirmişti ve telaşlı bir şekilde veznedenden inşaat firmasına para yatırmak istiyordu. Hareketlerinden şüphelendim ve parayı yatırmasına izin vermeden polise haber verdim. Polis geldi ve olay önledi.*
- *Yaşlı amca heyecanlı şekilde banka şubesine giriş yaptı. Şüpheli hareketlerinden ve telefonunu göstermesinden dolandırıldığımı anladım. KAAN Uygulaması üzerinden polisle iletişime geçerek dolandırıcılık olayını önledim.*
- *Bankaya gelen müşterinin tedirgin hâllerinden şüphelenerek kendini polis olarak tanıtan bir kişinin kendisinden para talep ettiğini, telefonu kapatmaması gerektiğini söylediğini öğrendim. KAAN Uygulaması üzerinden genel kolluk personeliyle iletişime geçtim ve dolandırıcılık olayını önledim.*
- *Banka müşterisinin tedirgin hâlde yüksek miktarda kredi çekmek istemesinden şüphelendim. Ne olduğunu sorduğumda internet sayfalarından bir linke tıkladığını ve bu link üzerinden kendisinden yüksek miktarda para talep edilmesi üzerine kredi çekmek istediğini ifade etti. Ben de dolandırıldığımı anladım ve kredi çekmesine izin vermeden KAAN WhatsApp grubu üzerinden polise haber verdim. Böylece dolandırıcılığı önledim.*

- *Müşteri tedirgin bir şekilde banka şubesine geldi. Elindeki poşette bulunan nakit parayla havale işlemi yapmaya çalışırken şüphelenmemiz üzerine oğlumun arkadaşı istedi ona yatırıyorum dedi. Şahsı konuşarak ikna etmemiz neticesinde gelen telefon mesajlarından terör örgütü üyeliği bulunduğu, para yatırmazsa işlem yapılacağını belirten mesajlaşmaların tespiti neticesinde KAAAN Mobil Uygulamasından ihbarda bulunmamız akabinde olay yerine polis ekipleri gelerek dolandırıcılık konusu önlenmiş oldu.*
- *Banka şubesine gelen bir müşterinin telaşlı mesajlaşmasından şüphelenerek bir problem olup olmadığını sordum. Mesajlaştığı kişinin yüklü miktarda para talep ettiğini, şu saate kadar ödemezsen misliyle ceza ödemen gerekecek şeklinde tehditlerde bulunduğunu tespit etmem üzerine KAAAN mobil uygulamasından ihbarda bulunduk. Bu arada bizden önce başka bir bankadan para gönderdiğini öğrendik. Polislerin gelmesi üzerine tutanak tutularak şahıs emniyete götürüldü.*
- *Müşterinin telaşlı ve gişedeki işleminde ısrarlı olduğunu görerek konuya müdahale ettim Vatandaşın telefonda konuştuğu kişinin polis olduğunu para göndermesi gerektiğini demesi üzerine polisin para istemeyeceğini belirterek telefonu kapatmasını söyledim kolluğa haber verdim.*
- *Müşteri şubeye telaşlı bir şekilde gelerek para yatıracağını söyledi. Fiş almasına yardım ettim. Gişedeki arkadaşlara tedirgin olduğunu, dolandırıcılık konusu olabileceğini söyledim. Gişedeki arkadaşların sorması üzerine avukata yatıracağını söyledi. Sistemden kontrol ettiğimizde para yatırmak istediği hesabın bir avukata ait olmadığı anlaşıldı. KAAAN WhatsApp ihbar hattından ekip istendi. Ekibin olay yerine gelmesi ile dolandırıcılık konusu önlenmiş oldu.*
- *Müşteri telefonla konuşarak stresli bir şekilde sıra alma yerine geldi. Para yatıracağını söyledi. Hâlimden şüphelenmemiz üzerine kenara oturarak durumu öğrenmeye çalıştık. KAAAN WhatsApp ihbar hattından ekip talebinde bulunduk. Bu esnada müşterinin hesaplarına bloke konuldu. Kısa sürede polis ekiplerinin gelmesi üzerine de dolandırıcılık konusu engellenmiş oldu.*
- *Müşteri sürekli telefonla konuşup panik olunca, şüphelendim müşterinin yanına gidince benden uzaklaştı, gişedeki arkadaşlara durumu söyledim, vatandaşın işlem yapmasını engelleyerek KAAAN uygulamasından bildirim yaparak ekip geldi.*
- *Telefonla konuşarak stresli bir şekilde banka şubemize gelen müşteri kredi talebinde bulunarak işlemlerini tamamladı. Telefon görüşmelerinden şüphelenmem üzerine müşteriye bir sorun olup olmadığını sordum ve eliyle cebinde açık duran telefonu gösterdi. Kapatmasını söyleyerek konu*

hakkında bilgi aldım. Para istediklerini söylemesi üzerine dolandırıcılık olduğunu anladım ve KAAN mobilden ekip istedim. Polisler gelince gerekli ifade alındı ve kredi geri iade edilerek dolandırıcılık konusu önlenmiş oldu.

- *Yaşlı vatandaşın para göndereceğini söyleyerek şüpheli hareketlerine binaen sorduk bize bir şey demedi, onun üzerine WhatsApp bildirimini yoluyla ekibe haber verdik para göndermesini engelledik.*
- *Müşteri telaş içinde stresli bir şekilde şubeye geldi. Diğer güvenlik arkadaşın şüphesi ve beni çağırması ile müşterinin yanına gittik ve şüphemiz nedeniyle telefonuna bakmak istedik. Mesajlarından dolandırıcılık olduğunu tespit edip KAAN WhatsApp ihbar hattından ekip çağırmamız neticesinde dolandırıcılık olayı engellenmiş oldu.*

Araştırmaya katılan tüm özel güvenlik görevlileri genel kollukla gerçekleştirilen iş birliğinin suçun önlenmesinde faydalı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca özel güvenlik görevlilerinin bu iş birliğini desteklediği, hatta kendileri için motivasyon kaynağı olarak gördükleri anlatımlardan anlaşılmaktadır. Özel güvenlik görevlilerince “Müdahale etmiş olduğunuz olay sürecinde gerçekleşen genel kollukla iş birliğinin suçun önlenmesinde faydalı olup olmadığını değerlendirir misiniz?” sorusuna verilen örnek cevaplar şu şekildedir;

- *Evet. KAAN Uygulaması sayesinde gayet verimli şekilde iletişim kurulabildiğinden dolandırıcılıkların önlenmesi için faydalı olduğunu düşünüyorum.*
- *Gerçekleşen olaylara hızlı ve etkin müdahale amacıyla faydalı olduğunu düşünüyorum.*
- *Evet. Faydalı buluyorum.*
- *Sorunların etkin çözümü için çok faydalı olduğunu düşünüyorum.*
- *Birlikte çalışmak ve önlemek çok faydalı.*
- *Çok faydalı oldu, vatandaşın mağdur olmasını engellemek, kolluğa haber vermek bize de motivasyon kaynağı oluyor.*
- *Ekip en kısa sürede geldi. Kişi karşısında polisi gördüğünde işlemden vazgeçti. Bu durum etkin iletişim sayesinde oldu. Çok faydalı.*
- *WhatsApp grubundan bildirdim diğer bankada çalışan arkadaşlar da konuya duyarlı olsun diye.*
- *Ekip şeklinde birbirimize destek olarak çalışmanın çok faydalı olduğunu düşünüyorum.*
- *Çok faydalı olduğunu düşünüyorum. Genel kollukla iletişimin sıklaşması bize silah arkadaşlığı hissi veriyor. Bu durumdan çok memnunuz.*

Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlilerinin büyük çoğunluğu iş birliğinin geliştirilmesi açısından herhangi bir önerilerinin bulunmadığını ifade etmekle birlikte, bir kısmı da var olan işbirliğinin devamına ilişkin temennide bulunmuştur. Özel güvenlik görevlilerince “KAAN Uygulaması kapsamında gerçekleştirilen genel kolluk özel güvenlik iş birliğinin geliştirilmesi yönünde önerilerinizi belirtir misiniz?” sorusuna verilen örnek cevaplar şu şekildedir;

- *Eğitimin çok faydalı olduğunu düşündüğümden daha fazla yapılması gerektiğini düşünüyorum.*
- *Herhangi bir önerim bulunmuyor.*
- *Bildirim yapılır yapılmaz ekip geldiği için çok pratik oluyor bizler için.*
- *Herhangi bir önerim bulunmuyor. Koordineden memnunum.*

Araştırmaya katılan özel güvenlik görevlileri, araştırma konusundan bağımsız olarak genel kollukla ilişkilerin geliştirilmesi gereken yönlerine ve suçların önlenmesinde alınabilecek tedbirlere yönelik önerilerde de bulunmuşlardır. Bir katılımcı dolandırıcılık suçlarının engellenebilmesi açısından kamu spotunun kırsal kesimlere de yaygınlaştırılmasının faydalı olacağını belirtmiştir. Diğer taraftan iki katılımcıda var olan genel kolluk özel güvenlik iş birliğinin geliştirilmesi yönünde önerilerde bulunmuştur. Özel güvenlik görevlilerince “*Ekleyeceğiniz başka bir husus var mı?*” sorusuna verilen örnek cevaplar şu şekildedir;

- *WhatsApp uygulamasından müşteri adını da söyleyerek bildirim yaptığımız için diğer bankada çalışan özel güvenlik görevlileri de konuya duyarlı oluyor o vatandaşın o bankada işlem yapmasını engelliyorlar.*
- *Trafik bildirimleri WhatsApp kanalıyla yoğun geliyor bununla alakalı bir çalışma yapılırsa sevinirim.*
- *Toplumda duyarlılığı artırmak için özel güvenlik görevlerinin suçu önlediği bir olaydan sonra İl Emniyet Müdürü’müz ya da Sayın Valimiz tarafından ödüllendirerek motivasyonumuzun artmasına yönelik bir çalışma olursa sevinirim.*

Sonuç ve Değerlendirme

Araştırma, korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının engellenmesi amacıyla genel kolluk ve özel güvenlik görevlileri arasında etkin iş birliğinin problem odaklı suç önleme yaklaşımı çerçevesinde nasıl gerçekleştirilebileceğini tespit etmek üzere gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonuçları, SARA Modeli çerçevesinde yapılandırılmış olan eylem araştırması sürecinin başarılı olduğunu işaret etmektedir. SARA, problem odaklı suç önleme yaklaşımının benimsendiği durumlarda problemin doğru tanımlanması, probleme

etki eden unsurların belirlenerek analiz edilmesi ve nesnel müdahale yöntemlerinin geliştirilerek uygulanması süreçlerini uygulanabilir şekilde açıklayabilmesi nedeniyle etkili bir model olarak karşımıza çıkmaktadır. Model, araştırma sürecinde ele alınan dolandırıcılık olaylarına yönelik amacına uygun müdahale yöntemlerinin ortaya konulması ve uygulamaların takibi ile değerlendirilmesi süreçlerinde etkin bir referans oluşturmuştur.

Araştırma kapsamında elde edilen başarı ve katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerden elde edilen veri, yapılandırılmış olan eğitimin amacına uygun şekilde planlandığını ve uygulandığını işaret etmektedir. Özel güvenlik görevlilerinin, engellemiş oldukları olaylarda mağdurların tutum ve davranışlarına ilişkin yaptıkları değerlendirme neticesinde başarılı oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum, kendilerine verilen eğitimin gerekli davranış değişikliklerine sebep olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte tüm katılımcılar eğitimin yeterli ve amacına uygun olduğunu ifade etmiştir. Bu kapsamdaki çalışmalarda eğitimlerin doğru yapılandırılması başarı üzerinde doğrudan etkilidir ve bu süreçte yine SARA Modelinde işaret edilen problemin tanımlanması ile probleme etki eden faktörlerin analizi önem taşımaktadır.

Araştırma sürecinde mağdurların paralarını çekmek veya bu yönde işlem yapmak üzere bankalara gelecekleri ve özel güvenlik görevlilerinin kendilerinde oluşturulan farkındalık sayesinde bu kişileri ayırt ederek olayları engelleyebilecekleri öngörülmüştü. Araştırmada beklenen şekilde sonuçlar elde edilmiştir. Problemin ortaya konulması ve analiz sürecinde uzmanlar tarafından ifade edilen olayın gerçekleşme senaryolarının uygulama sürecinde aynen yaşandığı görülmektedir. Araştırma sürecinde korkutma yöntemiyle işlenen iletişim yoluyla dolandırıcılık olaylarının uzmanlar tarafından doğru analiz edilmiş olması, tüm sonraki süreçlerin başarılı şekilde yapılandırılmasında etkili olmuştur. Bu durum analiz süreçlerinin titizlikle ele alınması gerektiğini bir kez daha işaret etmektedir.

Özel güvenlik görevlileri günümüzde hayatın her alanında karşımıza çıkabilmekte, özellikle kamusal ve yarı kamusal alanlarda, bu yerlerin özellikleri çerçevesinde önleyici güvenlik hizmeti sunmaktadır. Özel güvenlik görevlilerinin genel güvenliğe ilişkin asli görevleri bulunmamaktadır. Ancak, özel güvenlik görevlilerinin çalıştıkları yerlerde sunmuş oldukları hizmet, vatandaşlar üzerindeki genel güvenlik algısını önemli ölçüde etkileyebilmektedir. Temel olarak görevli oldukları alanların risk önceliklerine göre görev yapan özel güvenlik görevlileri aslında sundukları önleyici güvenlik hizmeti bağlamında genel güvenlik algısına önemli katkılar yapmaktadır. Bununla birlikte günümüzde genel kolluğun her yerde fiziki olarak bulunabilmesi ve caydırıcı unsur olabilmesi de mümkün görünmemektedir. Sadece bu açıdan bakıldığında bile genel güvenlik algısının olumlu yönde geliştirilmesi açısından genel kolluk özel güvenlik iş birliğinin geliştirilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Özel güvenlik görevlileri aldıkları eğitim ve yaptıkları işler gereği güvenlik algısı yüksek çalışanlardır. Her ne kadar çalışmış oldukları yerin öncelikleri çerçevesinde görev yapsalar da, özel güvenlik görevlileri farkındalık oluşturulması durumunda, asayişe müessir birçok olayın önlenmesinde genel kolluğa yardımcı olabileme potansiyeline sahiptir. Araştırma, bankalarda çalışan ve bankalara karşı gerçekleştirilecek asayişe müessir olayların engellenmesine yönelik caydırıcı hizmet sunan özel güvenlik görevlilerinin, kendilerinde farkındalık oluşturulması durumunda, kendi sorumluluklarında olmamasına rağmen genel güvenliği tehdit eden dolandırıcılık olaylarının önlenmesinde ne denli etkili olabileceklerini ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonuçları, kamusal ve yarı kamusal alanlarda çalışan özel güvenlik görevlileri ile genel kolluk arasında buna benzer birçok iş birliğinin gerçekleştirilebileceğini ve genel güvenlik algısına önemli ölçüde pozitif katkı sağlanabileceğini işaret etmektedir.

Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı tarafından gerçekleştirilen ve İçişleri Bakanlığının marka projelerinden birisi haline gelen KAAN Uygulaması, özel güvenlik görevlileri ve genel kolluk personeline iş birliği alanlarına ilişkin farkındalık yaratılması yönünde önemli aşama kat etmiştir. KAAN Uygulaması, önemli başarıları ortaya koymaktadır. Uygulama kapsamında elde edilen başarının daha üst seviyelere çıkarılabilmesi mümkündür. Özellikle bu araştırma sürecinde olduğu gibi belirli suçlar çerçevesinde gerçekleştirilecek iş birlikleri, suçların önlenmesi bağlamında genel kolluğun başarısını artıracığı gibi özel güvenlik görevlilerinin yapmış oldukları işi anlamlandırmaları sebebiyle kendilerinin mesleki bağlılıkları başta olmak üzere birçok iş tutumlarında pozitif etki yaparak bu alanda sunulan hizmet kalitesini pozitif etkileyebilecektir.

Genel kolluk özel güvenlik iş birliği süreçlerinin başarısında her ne kadar özel güvenlik görevlilerinin istekli davranışları etkili olsa da, genel kolluk personelinin beklentileri ve iş birliğini teşvik etme isteği de önemlidir. Araştırma kapsamında katılımcılar tarafından da ifade edilmiş olduğu gibi özel güvenlik görevlileri genel kollukla iş birliğine yakın durmaktadır. Genel kolluğun bu yönde istekli olması iş birliğinin daha üst seviyelere çıkmasına yardım edebilir. Bu nedenle iş birliği talebinin genel kolluk tarafından yapılması önem taşımaktadır. Bu kapsamda, özel güvenlik ile gerçekleştirilecek iş birliğinin muhtemel sonuçları hakkında genel kolluk personeline farkındalık çalışmaları yapılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Genel kolluk özel güvenlik iş birliği alan yazınında henüz yeni çalışılan bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu ilişkinin ve iş birliğinin oluşumunda birçok sosyolojik, psikolojik ve sosyal psikolojik unsur etkili olabilmektedir. Bu nedenle, iş birliğini etkileyen unsurların tespitine yönelik araştırmalar yapılabileceği değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, genel kolluk personeli ile özel güvenlik görevlilerinin iş birliğini destekleme sebeplerini ortaya koyacak araştırmalar yapılabilir. Ayrıca, genel kolluk-özel güvenlik iş birliği algısı, özel güvenlik görevlilerinin iş tutumları üzerinde önemli etkiler bırakabilmektedir. İş birliğinin

özel güvenlik görevlileri ve genel kolluk personeli üzerindeki davranışsal sonuçları üzerine araştırmalar yapılmasında da fayda olduğu değerlendirilmektedir.

Araştırma kapsamında Türkiye’deki dolandırıcılık olaylarına ilişkin istatistiksel veriye ulaşılamamıştır. Bu nedenle araştırma kapsamında engellenen dolandırıcılık olayları, gerçek olay sayıları kapsamında değerlendirilememiştir. Gerçek olay sayılarıyla birlikte yapılacak değerlendirme, suçun önlenmesi sürecine ilişkin daha net sonuçlar ortaya koyabilecektir. Bu durum araştırmanın önemli bir kısıtı olarak ifade edilebilir.

Kaynakça

- AA (2018). İletişim yoluyla dolandırıcılık yüzde 16 azaldı. Erişim adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/iletisim-yoluyla-dolandiricilik-yuzde-16-azaldi/1091146>, Erişim tarihi: 20.01.2025
- Agar, I. (2022). Problem-Solving and SARA. The Crime Analyst’s Companion (Ed: Bland, M., Ariel, B. ve Ridgeon, N.). Springer, Ss. 193-211. https://doi.org/10.1007/978-3-030-94364-6_14
- Alkan, Ö. (2023). Dolandırıcılık suçunun kişinin kendisini polis, hakim veya savcı olarak tanıtmaya suretiyle işlenmesi. *DÜHFD*, 28(48), 185-221.
- Andrew, P. J. (2005). *A short guide to action research*. United States of America: Pearson Education.
- Bahar, A. (2020). İkna yoluyla dolandırıcılık: Dolandırıcılık faaliyetlerinde ikna ve etkili iletişim yöntemlerinin tespiti üzerine bir araştırma. *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, 35, 139-163.
- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences* (4. Baskı). Boston: Allyn and Bacon.
- Braga, A. (2008). *Problem oriented policing and crime prevention* (2.Baskı). New York: Criminal Justice Press.
- Braun, V. ve Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77-101.
- Chen, J. (2021). “You are in Trouble!”: A discursive psychological analysis of threatening language in Chinese cellphone fraudinteractions. *Int J Semiot Law*, 34, 1065-1092.
- Clarke, R. ve Eck, S. (2005). *Crime analysis for problem solvers in small 60 steps*. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services.
- Clayton, T. (1967). *The protectors: The inside story of Britain’s private security forces*. London: Oldborne.
- Cohen, L.E. ve Felson, M. (1979). Social change and crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 44(4), 588-608.
- Çalışkan, M. (2019). Suç korkusu kullanılarak telefon aracılığıyla gerçekleştirilen dolandırıcılık vakaları (2017-2018) “İstanbul örneği”. *Medeniyet Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 29-42.
- Demirci, U. (2020). *Türkiye’de polis özel güvenlik işbirliği örneği-KAAN: Bir eylem araştırması*. Uluslararası Marmara Sosyal Bilimler Kongresinde sunulan tam metin bildiri. Ss. 423-442.

- Demirci, U. (2022). *Genel kolluk özel güvenlik ilişkisi ve İşbirliği-Teori ve Uygulama-*. İzmir: Duvar Yayınları
- Demirci, U. ve Çengel, R. (2021). Türkiye’de özel güvenlik uygulamalarının temel prensipleri. *Sosyal Bilimlerde Akademik Çalışmalar 3*, (Ed: B. Selçuk; S. Ünal; Y.L. Mert), Ss.197-218.
- Dempsey, J. S. (2011). *Introduction to private security*. Watsworth Cengage Learning.
- Dinler, V. (2016). Durumsal suç önleme. F. Tepecik (Ed.), *Suç önleme modelleri* içinde (s.112-127). Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3450.
- EGM (2024). *KAAN Uygulaması*. Erişim adresi: <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/kaan>, Erişim tarihi: 20.01.2025
- Fraenkel, J. R. ve Wallen, N. E. (2003). *How to design and evaluate research in education* (5.Baskı). New York: Mac Graw Hill, Inc.
- George, B. ve Kimber, S. (2014). The history of private security and its impact on the modern security sector. *The handbook of Security* (Ed: M.Gill). Ss. 21-40.
- Goldstein, H. (1979). Improving policing: A problem oriented approach. *Crime & Delinquency*, 25, 236-258.
- Hinkle, J.C., Weisburg, D., Telep, C.W. ve Petersen, K. (2020). Problem-oriented policing for reducing crime and disorder: An updated systematic review and meta-analysis. *Campbell Systematic Review*, 16(2), 1-86.
- Holmes, S.T., Wolf, R. ve Baker, T. (2022). Public-private partnerships: Exploring perceptions and efficacy of community security patrols. *Journal of Applied Security Research*, 18(4), 718-739.
- Irmak, Ö. ve Yıldız, S. (2021). 2011-2019 yılları arası Türkiye’de organize ve nitelikli dolandırıcılık suçlarının ekonomi ve aile kurumları açısından değerlendirilmesi. *ASR Journal*, 6(23), 382-394.
- İçişleri (2024). Çankırıda Vatandaşlara Dolandırıcılıkla Mücadele Eğitimi. Erişim adresi: <https://www.icisleri.gov.tr/cankirida-vatandaslara-dolandiricilikla-mucadele-egitimi>, Erişim tarihi: 14.03.2025.
- İçli, T. G. (2019). *Kriminoloji*, Ankara: Seçkin Kitabevi.
- Nicolas Sanchez, A. ve Castro Toledo, F.J. (2025). Exploring social acceptability in urban crime prevention: Perspectives from six EU cities. *CrimRxiv*, <https://doi.org/10.21428/cb6ab371.26a9935e>
- Nowell, L.S., Norris, J.M., White, D.E. ve Moules, N.J. (2017). Thematic analysis: Striving to meet the trustworthiness criteria. *International Journal of Qualitative Methods*, 16(1), 1-13.
- Piquero, A. R. ve Tibbets, S. G. (2001). *Rational choice and criminal behavior: Recent research and future challenges*. New York: Routledge.
- Sarre, R. (2024). Public private partnerships in crime prevention. *Preventing Crime: What We Know, and What We Need to Do*. Palgrave Macmillan, Singapore, Ss. 21-25. https://doi.org/10.1007/978-981-97-3488-7_4
- Sarre, R. ve Prenzler, T. (2000). The relationship between police and private security: Models and future directions. *International Journal of Comparative and Applied Criminal Justice*, 24 (1), 91-113.
- Sarre, R. ve Prenzler, T. (2011). *Private security and public interest: Exploring private security trends and directions for reform in the new era of plural policing*. ARC Report.

- Scott, M.C. ve Kirby, S. (2012). *Implementing pop leading, structuring, and managing a problem-oriented police agency*. Washington, DC: Office of Community Oriented Policing Services.
- Seivold, G. (2023). What we've learned: Lessons from the world's leading security companies on partnerships and privatization. Handbook on Public and Private Security. Competitive Government: Public Private Partnership (Ed: Blackstone, E., Hakim, S., Meehan, B.J.), Springer, S.s. 321-346. https://doi.org/10.1007/978-3-031-42406-9_15
- Stafford, M.C. ve Galle, O. R. (1984). Victimization rates, exposure to risk, and fear of crime. *Criminology*, 22(2), 173-185.
- Stenning, P. C. (2000). Powers and accountability of private police. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 8(3), 325-352.
- Taylor, B.G., Liu, W., Maitra, P., Koper, C.S., Sheridan, J. ve Johnson, W. (2024). The effects of community-infused problem-oriented policing in crime hot spot based on police data: A randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology*, 20, 317-345. <https://doi.org/10.1007/s11292-022-09541-x>
- Tomal, D. R. (2010). *Action research for educators*. USA: Rowman & Littlefield Publishers.
- Tunay, M. (2024). Dolandırıcılık girişimleri ve dolandırıcılıktan korunma yöntemleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomik Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 168-187.
- Wakefield, A. (2005). The public surveillance functions of private security. *Surveillance & Society*, 2(4), 529-545.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (7.Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2015). Türkiye'deki dolandırıcılık tipleri: Dolandırıcılık olaylarının kategorik tasnifi ve yapılış şekilleri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Araştırmalar E-Dergisi*, 12, 1-24.
- Yılmaz, Z. (2023). Dolandırıcılık suçunun basın ve yayın araçlarının sağladığı kolaylıktan yararlanılmak suretiyle işlenmesi. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), 595-631.